

Sølen verneområde

Saksbehandler Hilde Nystuen

Vår ref. 2023/2811 432.0

Deres ref.

Dato 30.06.2023

Sølen verneområde - protokoll juni 2023

Utvalg Sølen verneområde
Møtested: Elektronisk og fysisk møte på
Rognan hotell
Dato: 13.06 og 27.06.2023

fmhehiny

Fra verneområdestyret:

Navn	Representerer
Hanne Didriksen	Rendalen kommune
Henning Dalbakk	Rendalen kommune
Erik Ringnes	Innlandet fylkeskommune
Inger Torun Klosbøle	Innlandet fylkeskommune

Fra administrasjonen:

Navn	Representerer
Hilde Nystuen	Verneområdeforvalter

Fra SNO:

Navn	Representerer
Erik Ola Helstad	SNO

Underskrift:

Vi bekrefter med våre underskrifter at innholdet i denne protokollen er i samsvar med det som ble vedtatt i møtet. Møteprotokollen ble bekreftet godkjent 5. juli 2023

Hanne Didriksen (sign)

Erik Ringnes (sign)

Henning Dalbakk (sign)

Studietur til Nordland og Midtre Nordland nasjonalparkstyre 25.-28. juni 2023

Sølen verneområde og Nasjonalparkstyret for Fulufjellet med forvaltere og Statens naturoppsyn var på en utrolig flott og lærerik studietur til vakre Nordland 25.-28. juni. Vi ble godt tatt imot på Beiarfjellet av Midtre Nordland nasjonalparkstyre, som forvalter 4363 km³ med nordnorsk flott natur og med store kontraster. Her finner vi fem nasjonalparker; Rago, Junkerdal, Saltfjellet og Svartisen, Lakho og Sjunkehatten med tilliggende verneområder.

På turen har vi besøkt Gåsvatnan landskapsvernområde, Tållådalen i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Junkerdalsura naturreservat og flott tur opp på Keiservarden ved Bodø og til RamSalten våtmarkssenter på Kjerringøy, som begge er innfallsporter til Sjunkehatten nasjonalpark. Vi har fått høre om besøksforvaltning i reinbeiteland, tilrettelegging for få brukere, samiske kulturminner, næringsutvikling, granuttak, og andre "nordnorske" problemstillinger. Og vi har blitt kjent med mange fine folk.

En veldig inspirerende og lærerik tur! Stor takk til Midtre Nordland nasjonalparkstyre og nasjonalparkforvalterne, med Inge i spissen, for at vi fikk komme til dere!

Sakliste vedtaksmøte

ST-sak	Type sak	Arkivsak
	Vedtaksaker	
15/2023	Sølen LVO – søknad om endring av vilkår i dispensasjon – erosjonssikring/repasering og utbedre sikringstiltak i Mistra – Misterdalen – Per Hagen AS v/Norvald Illevold	2021/6706
16/2023	Sølen LVO – søknad om restaurering av steingjerder og forhindre gjengroing av miljødam – Jota seter – gbnr. 13/56 – Vegard Bye	2023/3178
17/2023	Orienterings- og drøftingssaker	

Arkivsaksnummer: 2021/6706-4

Saksbehandler: Hilde Nystuen

Dato: 02.05.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølen verneområdestyre	15/2023	13.06.2023

Sølen LVO - søknad om endring av vilkår i dispensasjon - erosjonssikring/reparere og utbedre sikringstiltak i Mistra, Misterdalen - Per Hagen AS v/Norvald Illevold

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i verneforskriften for Sølen landskapsvernområde § 3, punkt 1.3.c og naturmangfoldloven § 48 gir Sølen verneområdestyre Per Hagen AS på vegne av grunneier Odd Marvel (gbnr. 55/20, 55/112) dispensasjon til en stegvis tilnærming for å dempe erosjonen langs elvemelen ved tidligere sikringstiltak i Mistra i Misterdalen, før man eventuelt gir tillatelse til større tiltak.

Tiltakene det gis tillatelse til er beskrevet i NGI rapport 2022 under kapittel 4.3. «Stegvis tilnærming til erosjonssikring» og gjennomføres som beskrevet der. Tiltakene består av følgende:

- Erosjonssikring ved å legge ut større enkeltsteiner langs elvekanten i det erosjonsutsatte område med størrelse jf. tabell 4-2 og jf. figur 4.14.
- Innledende forsøk på revegetering jf. figur 4.15 og beskrivelse i rapporten.
- Det kan også vurderes å anlegge noen mindre buner som beskrevet i saksutredningen/NGI rapporten fra Finndalen LVO.

Følgende vilkår er knyttet til dispensasjonen:

- Ved gjennomføring av tiltaket skal det tas hensyn til miljøet slik at virkningene på landskapet blir så liten som mulig.
- Det er viktig med god planlegging i forkant av tiltaket; prinsippsskisser, valg av steintyper/-størrelser, estetikk og god landskapstilpasning.
- Det skal brukes stedefegen stein for å sikre elvekanten og i bunene; stein fra elva, flyttblokker i området eller evt. fra masseuttak i nærheten som er tilpasset grunnforhold/geologi på stedet. NGU sitt ressurskart benyttes, aktuelle uttak befares og alt uttak av stein skal avklares med verneområdeforvalter i forkant. Stein fra gamle steinmurer og rydningsrøyser må ikke benyttes. Grunneiers tillatelse for uttak av stein må innhentes.
- Plassering av steinene i sikringssonen og i mindre buner må vurderes og justeres i forbindelse med utplasseringen for å vurdere strømningsmønsteret fortløpende. jf. beskrivelse i NGI rapport.

- Midlertidig lagring av stein som skal benyttes til erosjonssikringen skal avklares med verneområdeforvalter.
- Under arbeidet med erosjonssikringstiltakene kan det være behov for midlertidig å lede vann inn i to sideløp for å avlaste hovedløp. Det skal vises varsomhet ved flytting av elveøra og dette må avklares med vernemyndigheten før det eventuelt gjøres.
- Det skal unngås skader på omkringliggende terreng. Oppgravde masser og steiner skal legges opp slik at det ser mest mulig naturlig ut i terrenget og at det ikke blir skjemmende i landskapsbildet. Elvekanten oppstrøms for skrånningen som erosjonssikres skal ivaretas.
- Vegetasjon og humus som fjernes benyttes ved istandsetting av kanter i etterkant.
- Ved revegeteringen skal beskrevet metode i NGI rapport fra 2022 benyttes. Det må benyttes stedegne arter i revegeteringen. Det skal innhentes kompetanse med relevant erfaring til å utføre tiltaket. Området må skjermes for tråkk og beite en periode.
- Det bør gjennomføres laserskanning før og etter tiltakene i samråd med verneområdeforvalter.
- Tillatelsen gjelder i 3 år fra vedtaksdato.

Søknad om dispensasjon for motorisert ferdsel på barmark i forbindelse med erosjonssikringen behandles i egen sak etter at tiltakene er planlagt av søker/entreprenør i samarbeid med verneområdeforvalter med tanke på traseer, hvor uttak av steiner skal tas mm.

Behandling:

Innstilling enstemmig vedtatt.

Vurdering vedrørende å benytte midler til terrengmåling/laserskanning og revegetering drøftes i neste styremøte.

Vedtak:

Med hjemmel i verneforskriften for Sølen landskapsvernområde § 3, punkt 1.3.c og naturmangfoldloven § 48 gir Sølen verneområdestyre Per Hagen AS på vegne av grunneier Odd Marvel (gbnr. 55/20, 55/112) dispensasjon til en stegvis tilnærming for å dempe erosjonen langs elvemelen ved tidligere sikringstiltak i Mistra i Misterdalen, før man eventuelt gir tillatelse til større tiltak.

Tiltakene det gis tillatelse til er beskrevet i NGI rapport 2022 under kapittel 4.3. «Stegvis tilnærming til erosjonssikring» og gjennomføres som beskrevet der. Tiltakene består av følgende:

- Erosjonssikring ved å legge ut større enkeltsteiner langs elvekanten i det erosjonsutsatte område med størrelse jf. tabell 4-2 og jf. figur 4.14.
- Innledende forsøk på revegetering jf. figur 4.15 og beskrivelse i rapporten.
- Det kan også vurderes å anlegge noen mindre buner som beskrevet i saksutredningen/NGI rapporten fra Finndalen LVO.

Følgende vilkår er knyttet til dispensasjonen:

- Ved gjennomføring av tiltaket skal det tas hensyn til miljøet slik at virkningene på landskapet blir så liten som mulig.
- Det er viktig med god planlegging i forkant av tiltaket; prinsippsskisser, valg av steintyper/-størrelser, estetikk og god landskapstilpasning.
- Det skal brukes stedegen stein for å sikre elvekanten og i bunene; stein fra elva, flyttblokker i området eller evt. fra masseuttak i nærheten som er tilpasset grunnforhold/geologi på stedet. NGU sitt ressurskart benyttes, aktuelle uttak befares og alt uttak av stein skal avklares med verneområdeforvalter i forkant. Stein fra gamle steinmurer og rydningsrøyser må ikke benyttes. Grunneiers tillatelse for uttak av stein må innhentes.
- Plassering av steinene i sikringssonen og i mindre buner må vurderes og justeres i forbindelse med utplasseringen for å vurdere strømningsmønsteret fortløpende. jf. beskrivelse i NGI rapport.
- Midlertidig lagring av stein som skal benyttes til erosjonssikringen skal avklares med verneområdeforvalter.
- Under arbeidet med erosjonssikringstiltakene kan det være behov for midlertidig å lede vann inn i to sideløp for å avlaste hovedløp. Det skal vises varsomhet ved flytting av elveøra og dette må avklares med vernemyndigheten før det eventuelt gjøres.
- Det skal unngås skader på omkringliggende terreng. Oppgravde masser og steiner skal legges opp slik at det ser mest mulig naturlig ut i terrenget og at det ikke blir skjemmende i landskapsbildet. Elvekanten oppstrøms for skråningen som erosjonssikres skal ivaretas.
- Vegetasjon og humus som fjernes benyttes ved istandsetting av kanter i etterkant.
- Ved revegeteringen skal beskrevet metode i NGI rapport fra 2022 benyttes. Det må benyttes stedegne arter i revegeteringen. Det skal innhentes kompetanse med relevant erfaring til å utføre tiltaket. Området må skjermes for tråkk og beite en periode.
- Det bør gjennomføres laserskanning før og etter tiltakene i samråd med verneområdeforvalter.
- Tillatelsen gjelder i 3 år fra vedtaksdato.

Søknad om dispensasjon for motorisert ferdsel på barmark i forbindelse med erosjonssikringen behandles i egen sak etter at tiltakene er planlagt av søker/entreprenør i samarbeid med verneområdeforvalter med tanke på traseer, hvor uttak av steiner skal tas mm.

Arkivsaksnummer: 2023/3178-2

Saksbehandler: Hilde Nystuen

Dato: 16.06.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølen verneområdestyre	16/2023	27.06.2023

Sølen LVO- søknad om restaurering av steingjerde og forhindre gjengroing av miljødam - Jota seter - gbnr. 13/56 - Vegard Bye

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i verneforskriften for Sølen landskapsvernområde, § 3, punkt 1.1 og 7.1. avslår Sølen verneområdestyre enhver form for riving og oppbygging av steingjerdet i en mer velordnet plassering/bedre mønster av steinene.

Men med hjemmel i verneforskriftens § 3, punkt 1.2.a, 1.3.c og punkt 7.2 gis Vegard Bye tillatelse til vedlikehold og forsiktig restaurering av steingjerdet ved Jota seter med gbnr: 13/56.

Følgende vilkår er knyttet til dispensasjonene:

- Steinen som har rast ut legges forsiktig tilbake i steingjerdet. Det skal ikke tilføres ny stein til gjerdet ut over de som har rast ut. Steinene legges med laven som vokser på steinene opp slik som i resten av gjerdet. Det oppfordres til å bruke håndmakt så lagt det er mulig framfor gravemaskin for ikke å lage sår i steinene og steingjerdet.
- Steingjerdet fremheves og vedlikeholdes ved å fjerne vegetasjon langs med gjerdet ved slått og eventuelt fjerne trær som vokser opp tett inntil gjerdet.
- Vedlikeholdet skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold og restaureringen omfatter ikke ombygginger eller utvidelser eller at steingjerdet etter arbeidet fremstår som vesentlig fornyet/endret.
- Tillatelsen gjelder i 3 år fra vedtaksdatoen.

Med hjemmel i verneforskriftens § 3, punkt 1.3.l. gir Sølen verneområdestyre Vegard Bye tillatelse til mudring/fjerne vegetasjon under vann for å hindre gjengroing av miljødam.

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir Sølen verneområdestyre Vegard Bye tillatelse til motorisert ferdsel på barmark med gravemaskin for å løfte stein på plass i steingjerdet og for å renske opp i miljødam.

Følgende vilkår er knyttet til dispensasjonen:

- Dispensasjonen gjelder for perioden 25.juni – 15. september 2023 med gravemaskin.
- Kjøringen skal begrenses til det minimale og bruk av gravemaskin for å legge stein tilbake i steingjerdet skal gjøres på en så skånsom måte som mulig og som ikke skader steinene eller gjerdet.
- Kjøresporene skal pusses opp og tilbakeføres til så naturlig tilstand som mulig etter at tiltaket er utført.

- All kjøring skal skje på en hensynsfull måte slik at skader på vegetasjon unngås.
- Overskytende masse fra dammen skal legges naturlig i terrenget og pyntes på slik at inngrepet ikke blir dominerende i landskapet.
- Det skal benyttes stedegent materiale og det må ikke innføres nye arter ved tilsåing av kantene.
- Det skal kun være stedegen fisk som naturlig vandrer opp i dammen.
- Maskinelt utstyr bør vaskes før det benyttes i seterlandskapet for å hindre spredning av fremmede arter.
- Det skal føres kjørejournal som viser dato for kjøringen. Kjørejournalen skal sendes Sølen verneområde innen 15. oktober 2023.
- Dispensasjon og kjørejournal skal medbringes under transport.

Vedtakene er truffet med hjemmel i verneforskriften for Sølen landskapsvernområde § 3, punkt 1.1., punkt 1.2.a, punkt 1.3.c, punkt 1.3.l, punkt 7.2 og § 48 i naturmangfoldloven. Vedtaket kan påklages etter bestemmelsene i forvaltningslovens § 28. Klagefristen er **3 uker** fra mottakelsen av dette brevet. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via Sølen verneområde.

For ordens skyld gjør Sølen verneområde oppmerksom på at denne dispensasjonen bare gjelder i forhold til verneforskriften for Sølen landskapsvernområde, og ikke i forhold til motorferdselloven og forskrift gitt i medhold av denne. Det er derfor nødvendig å søke om dispensasjon fra motorferdselloven før tiltaket kan gjennomføres.

Behandling:

Innspill fra styret på at det var litt forvirrende å først lese avslaget om riving, for så at det gis tillatelse til vedlikehold og restaurering. Tilstrekkelig vedtak med tillatelse til vedlikehold og forsiktig restaurering av steingjerdet med vilkår.

Vedtak:

Men med hjemmel i verneforskriftens § 3, punkt 1.2.a, 1.3.c og punkt 7.2 gis Vegard Bye tillatelse til vedlikehold og forsiktig restaurering av steingjerdet ved Jota seter med gbnr: 13/56.

Følgende vilkår er knyttet til dispensasjonene:

- Steinen som har rast ut legges forsiktig tilbake i steingjerdet. Det skal ikke tilføres ny stein til gjerdet ut over de som har rast ut. Steinene legges med laven som vokser på steinene opp slik som i resten av gjerdet. Det oppfordres til å bruke håndmakt så langt det er mulig framfor gravemaskin for ikke å lage sår i steinene og steingjerdet.
- Steingjerdet fremheves og vedlikeholdes ved å fjerne vegetasjon langs med gjerdet ved slått og eventuelt fjerne trær som vokser opp tett inntil gjerdet.
- Vedlikeholdet skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold og restaureringen omfatter ikke ombygginger eller utvidelser eller at steingjerdet etter arbeidet fremstår som vesentlig fornyet/endret.
- Tillatelsen gjelder i 3 år fra vedtaksdatoen.

Med hjemmel i verneforskriftens § 3, punkt 1.3.l. gir Sølen verneområde Vegard Bye tillatelse til mudring/fjerne vegetasjon under vann for å hindre gjengroing av miljødam.

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir Sølen verneområde Vegard Bye tillatelse til motorisert ferdsel på barmark med gravemaskin for å løfte stein på plass i steingjerdet og for å renske opp i miljødam.

Følgende vilkår er knyttet til dispensasjonen:

- Dispensasjonen gjelder for perioden 25.juni – 15. september 2023 med gravemaskin.
- Kjøringen skal begrenses til det minimale og bruk av gravemaskin for å legge stein tilbake i steingjerdet skal gjøres på en så skånsom måte som mulig og som ikke skader steinene eller gjerdet.
- Kjøresporene skal pusses opp og tilbakeføres til så naturlig tilstand som mulig etter at tiltaket er utført.
- All kjøring skal skje på en hensynsfull måte slik at skader på vegetasjon unngås.
- Overskytende masse fra dammen skal legges naturlig i terrenget og pyntes på slik at inngrepet ikke blir dominerende i landskapet.
- Det skal benyttes stedegent materiale og det må ikke innføres nye arter ved tilsåing av kantene.
- Det skal kun være stedegen fisk som naturlig vandrer opp i dammen.
- Maskinelt utstyr bør vaskes før det benyttes i seterlandskapet for å hindre spredning av fremmede arter.
- Det skal føres kjørejournal som viser dato for kjøringen. Kjørejournalen skal sendes Sølen verneområde innen 15. oktober 2023.
- Dispensasjon og kjørejournal skal medbringes under transport.

Vedtakene er truffet med hjemmel i verneforskriften for Sølen landskapsvernområde § 3, punkt 1.1., punkt 1.2.a, punkt 1.3.c, punkt 1.3.l, punkt 7.2 og § 48 i naturmangfoldloven. Vedtaket kan påklages etter bestemmelsene i forvaltningslovens § 28. Klagefristen er **3 uker** fra mottakelsen av dette brevet. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via Sølen verneområde.

For ordens skyld gjør Sølen verneområde oppmerksom på at denne dispensasjonen bare gjelder i forhold til verneforskriften for Sølen landskapsvernområde, og ikke i forhold til motorferdselloven og forskrift gitt i medhold av denne. Det er derfor nødvendig å søke om dispensasjon fra motorferdselloven før tiltaket kan gjennomføres.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølen verneområde	17/2023	27.06.2023

Orienterings- og drøftingsaker

Kommuneplanens arealdel – høring

Kommuneplanens arealdel er på høring med høringsfrist 1. september 2023.

Verneområdeforvalter utarbeider høringsuttalelse som verneområdestyret tar til behandling etter ferien.

Forslag på vindkraft i Engerdal kommune – innspill

Norsk Vind AS har fremmet innspill til kommuneplanens arealdel for Engerdal kommune på at det avsettes et areal for videre utredning av et vindkraftanlegg på mellom 10 og 30 turbiner i området Buhøgda/Gråkletten hvor Statskog er grunneier. Dette området er veldig godt synlig fra Sølenmassivet og Sølen landskapsvernområde. Det er naturlig at Sølen verneområdestyre sender høringsinnspill når kommuneplanens arealdel kommer på høring. Det bør også signaliseres tydelig hvilke effekter og konsekvenser dette får for området som helhet og for verneområdene underveis i planprosessen. Buhøgda/Gråkletten ligger også inne i KULA – Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse.

Veidekulturfestivalen

Veidekulturfestivalen arrangeres 2.-10. september og tema i år er «Levende kulturarv».

- Lørdag 2. september er det aktivitetssdag på Rendalstunet. Se om vi kan ha utstilling «Landskap i endring» klar til denne dagen og evt. stand sammen med SNO som tidligere år.
- Søndag 3. september: Tur til Sølendalen med Rendalen historielag med tema utgravinger og de spennende funnene som er gjort der.
- Mandag 4. september: Tematur med Sølen verneområdestyre på «Gamle ferdselsveier». Vi går en strekning på den gamle ferdselsveien fra Rendalen til Femundsundet. Planlegge en kveld inne om temaet senere i høst også – hvordan se etter tegn på gamle ferdselsveier i terrenget.
- Tirsdag 5. september: Foredragskonsert om Ottar Nysveen ved Spellmannslaget
- Onsdag 6. september: Restaurering av Engetunet ved bygningsvernrådgiver Staffan Andersson / Anno Museum. Dette er også noe verneområdestyret kan støtte opp om jf. Byggeskikkveilederen.
- Torsdag 7. september: Ytre Rendal jakt- og fiskeforening – jakt- og skytesimulatoren.
- Fredag 8- september: Quiz på Øiseth hotell – pub.
- Lørdag 9. september: Fagdag på Øiseth hotell med mange spennende tema innen geologi og kulturminner.

- Søndag 10. september: Tur til Store Sten og damslipp og historier ved Fiskvikrokkdalsdammen.

Bygningsvernråd giver

I forbindelse med tilpassing av byggeskikkveileder til Rendalen har vi kontakt med bygningsvernråd giver ved Anno Nordøsterdalsmuseet som kan bidra inn i prosjektet.

Fiskevollsdagen

Lørdag 29. juli arrangeres Fiskevollsdagen. En dag med mange aktiviteter i regi Sølensjøen lotteeierforening; ruse- og notdraging, guiding, røkt sik, natursti, lokal mat mm.

Sykkelritt – North East Gravel 7.-13. august.

Nytt sykkelritt som starter 7. august på Tynset og som går innom mange av Nord østedalskommunene i Fjellregionen. Rittet er på 340 km og kommer over fra Øversjødalen/Orvdalen til Storlegda og Nordre Sølendalsveien til Søvollen og Unset. Denne fjellveien ligger rett nord for Sølen landskapsvernområde. Viktig å følge med på utviklingen av blant annet sykkelritt og sykling framover i forbindelse med besøksforvaltning og besøksstrategi.

Aasheim hotell – innfallsport til Rendalen

Restaurering av gamle Aasheim hotell og hagen er i gang. Dette er også en viktig innfallsport til Rendalen som bør nevnes i besøksstrategien.

Tiltaks – og prosjektmidler

Styret er positive til å dekke kostnaden med laserskanning/terrenginnmåling av Mistra i forkant av stegvis erosjonssikring som det er gitt dispensasjon til. Det kommer på kr. 68.000,- ekskl. mva. I tillegg kommer en kostnad for dronedeflyvning i etterkant av erosjonssikringstiltaket er gjennomført. Styret er også positive til å dekke noe av kostnadene med revegetering om det finnes rom i budsjettet for i år.

Det er kjøpt inn noen skilt til tunet på Mefurua og i veikrysset Fiskevollen/Mefurua som utmarkskonsulentene har satt opp. Det er også satt opp to nye ferdsestellere ved Gravåsen. Kloppen ved Øversjøbekken ble kjørt inn på snøføre og løftes på plass før ferien.

Lage roll-ups om verneområdene som kan benyttes på arrangementer.

Historiske vandreruter – gamle ferdseisveier – viktig jobb de gjør de som leter fram de gamle ferdseisveiene. Gjøre stas på dem!

Verneområdeforvalter følger opp tiltak og prosjekter gjennom sommeren.